

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Навчально-науковий інститут психології
Кафедра загальної та соціальної психології
СИЛАБУС

навчальної дисципліни **«Психологія малих груп з основами конфліктології»**

Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС
Період викладання	8 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	053 «Психологія»
Освітня програма	Психологія
Викладач	Мазай Лада Юріївна, доктор філософії з психології, старший викладач.
Профайл викладача курсу	https://scholar.google.com/citations?user=RI_C384AAAAJ&hl=uk (Google Scholar) https://orcid.org/0000-0002-9532-5996 (ORCID)
Доступ до матеріалів курсу	https://teams.microsoft.com/l/channel/19%3AS2E9GGEj1xxsVhGbv2hJfzgMKPFDvW5biTrDok4k1PU1%40thread.tacv2/General?groupId=04fd1be8-f766-494f-a6f2-e42713c5283d
Контактна інформація	l.mazay@donnu.edu.ua

Анотація

Навчальна дисципліна «Психологія малих груп з основами конфліктології» пропонує здобувачам вищої освіти за спеціальністю 053/С4 Психологія поглиблене вивчення психологічної динаміки та процесів, які відбуваються в малих групах, а також знайомство з основними принципами конфліктології. У змісті курсу представлені основні наукові дослідження природи, характеристик та класифікацій малих груп як основних одиниць людської взаємодії, а також підкреслюється їхнє значення в різних соціально-психологічних контекстах.

Завдяки поєднанню теоретичних лекцій, інтерактивних лабораторних вправ і практичних ситуацій студенти аналізуватимуть групові процеси, такі як згуртованість, конформність, лідерство, прийняття рішень і вирішення конфліктів. Навчальна дисципліна об'єднує елементи конфліктології, зосереджуючись на витоках, динаміці та управлінні міжособистісними та міжгруповими конфліктами. Протягом вивчення «Психології малих груп з основами конфліктології» здобувачі розвиватимуть навички визначення та вирішення проблем, пов'язаних із групою, та удосконалюватимуть свої уміння ефективної комунікації та посередництва під час конфліктів у різних життєвих ситуаціях.

Ключові теми курсу включають формування та розвиток групи, роль соціального впливу, методи прийняття групових рішень та застосування групового аналізу в психологічній практиці. Крім того, студенти матимуть можливість заглибитись в анатомію конфлікту, його життєвий цикл та освоїти стратегії запобігання конфлікту, його вирішення та сприяння.

Метою навчальної дисципліни є сформувати у студентів-психологів всебічне розуміння психологічних принципів, що керують динамікою малих груп, і основоположних теорій конфліктології, що дозволить їм аналізувати, полегшувати та ефективно керувати груповими процесами та конфліктами в різноманітних контекстах.

Мету конкретизують такі **дидактичні завдання**:

- визначити та пояснити ключові поняття, пов'язані з психологією та конфліктологією малих груп, включаючи групову структуру, динаміку та життєвий цикл конфлікту.

- розвинути навички сприяння груповим процесам та ефективній груповій комунікації, управління конфліктною поведінкою, а також удосконалити етичну обізнаність в управлінні груповими взаємодіями та вирішенні конфліктів

- сформувати навички застосування таких методів вирішення конфліктів, як посередництво, переговори та досягнення консенсусу за допомогою рольових ігор та вправ із аналізу конкретних випадків; навчити розробці стратегій для сприяння згуртованості групи та вирішення проблем у різноманітних групових контекстах;

- актуалізувати критичне мислення здобувачів шляхом розв'язання складних дилем прийняття рішень і сценарії конфліктних ситуацій.

Вивчення дисципліни «Політична психологія» передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК 10. Здатність до публічного виступу, захисту і презентації власних досягнень.

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК 13 Здатність розробляти та реалізовувати психотерапевтичні та психокорекційні заходи, спрямовані на збереження і відновлення психічного здоров'я.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 20 Розуміти закономірності функціонування різних соціальних груп, знати засоби впливу на них та модерації конфліктів.

Взаємозв'язок із іншими навчальними дисциплінами. За логіко-структурною схемою підготовки фахівця за ОП «Психологія» (редакція 2021 рік) освітня компонента «Психологія малих груп з основами конфліктології» має взаємозв'язок з навчальною дисципліною «Юридична психологія», викладання якої здійснюється у 7 семестрі. Крім цього, навчальна дисципліна має міждисциплінарний зв'язок з соціальною та організаційною психологією.

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Формами поточного і підсумкового контролю знань є виконання тестів, вирішення проблемних завдань, усне та письмове опитування, екзамен або виконання індивідуального творчого завдання (далі ІТЗ). Усі вони покликані формувати у здобувачів знання про групові процеси, такі як згуртованість, конформність,

лідерство, прийняття рішень і вирішення конфліктів, а також розвивати навички визначення та вирішення проблем, пов'язаних із групою, уміння ефективної комунікації та посередництва під час конфліктів у різних життєвих ситуаціях.

Екзамен не є обов'язковою формою підсумкового контролю. За поточну роботу в семестрі здобувач може отримати максимум 60 балів і ще 40 балів за ІТЗ або усний екзамен. Загальна максимально можлива кількість балів складає 100.

Організація навчання за дисципліною відбувається у таких форматах:

- 1) аудиторні заняття (лекції, практичні та лабораторні заняття);
- 2) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача за допомогою платформи MS Teams.

Аудиторні заняття реалізуються згідно **календарного плану викладання дисципліни. Конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:**

Календарний план викладання дисципліни «Психологія малих груп з основами конфліктології»

Тиждень/ дата / години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання, години (зразок виконання і вимоги розміщено у каналі дисципліни на платформі MS Teams)	Термін виконанн я (дата і час)	Мах кількіст ь балів
Модуль 1. Психологія малих груп з елементами теорії групового аналізу (макс. 40 балів).					
2 тиждень (6 год)	Тема 1. Група як соціально-психологічне явище: визначення змісту та суті поняття. Тема 2. Мала група як об'єкт соціально-психологічних досліджень.	Лекція 1, практичне заняття 1, лабораторне заняття 1.	<i>Обговорення теоретичних питань.</i> Порівняльний аналіз визначень групи та основних напрямів дослідження малої групи, створення власної класифікації малих груп; групові вправи на визначення та класифікацію груп, групових характеристик та очікувань.	До кінця 3 тижня (31.01.25)	7 (п.з. 3 бали, л.з. – 4 бали)
3,4 тижні (10 год)	Тема 3. Групові процеси та динаміка у малих групах.	Лекції 2-3, практичні заняття 2-3, лабораторне заняття 2.	<i>Обговорення теоретичних питань.</i> Дослідження динаміки розвитку групи за Б. Такменом, аналіз складу малих груп, написання есе; соціометричне дослідження в малих групах, спостереження за роботою дискусійних або демонстраційних психотерапевтичних груп, інтерактивна гра «Розв'язання завдання на виживання у малій групі».	До кінця 5 тижня (14.01.25)	10

5,6, 7 тижні (14 год)	Тема 4. Груповий аналіз як інструмент психотерапевтичної роботи з малими групами.	Лекції 4,5,6, практичні заняття 4,5,6, лабораторне заняття 3.	Обговорення теоретичних питань. Аналіз наукових публікацій з проблематики групового аналізу; моделювання групового вирішення завдання та спостереження за груповою динамікою; дослідження феномену конформізму/нонконформізму в малих групах; виявлення факторів, що впливають на групову згуртованість; розробка кодексу групової поведінки; вправа «Дилема групового прийняття рішення».	До кінця 8 тижня (07.03.25)	13
			Модульний контроль 1.		10
Модуль 2. Основи конфліктології. (макс. 20 балів)					
8 тиждень (4 год)	Тема 5. Конфліктологія як наука.	Лекція 7, практичне заняття 7	Обговорення теоретичних питань. Складання хронологічної таблиці розвитку конфліктології як науки, створення плану дослідження з використанням методів конфліктології.	До кінця 9 тижня (14.03.25)	3
9 тиждень (6 год)	Тема 6. Конфлікт як соціально-психологічне явище.	Лекція 8, практичне заняття 8, лабораторне	Обговорення теоретичних питань. Аналіз причин та шляхів вирішення міжособистісних та	До кінця 10 тижня (21.03.25)	7

		заняття 4.	міжгрупових конфліктів, теоретичне дослідження кореляції між стресом та конфліктною поведінкою; ділові та інтерактивні ігри, створення інформаційних буклетів.		
10 тиждень (4 год)	Тема 7. Конфліктна поведінка та динаміка конфлікту.	Лекція 9, практичне заняття 9.	<i>Обговорення теоретичних питань.</i> Аналіз реальних прикладів конфліктних ситуацій, застосування тактик вирішення конфлікту через інтерактивні ігри.	До кінця 11 тижня (28.03.25)	3
11 тиждень (6 год)	Тема 8. Управління конфліктами та фасилітація у конфліктній взаємодії.	Лекція 10, практичне заняття 10, лабораторне заняття 5.	<i>Обговорення теоретичних питань.</i> Порівняльний аналіз моделей управління конфліктами, розробка сеансу посередництва у конфлікті, дослідження факторів ескалації конфлікту та розробка стратегій ефективної деескалації, створення інформаційних буклетів.	До кінця 12 тижня (04.04.25)	7
Максимальна кількість балів за поточний контроль					60
Екзамен або виконання та захист індивідуально-дослідного творчого завдання (ІДТЗ)					40

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна «Психологія малих груп з основами конфліктології» викладається протягом 8 семестру. Формою підсумкового контролю є екзамен або виконання та захист ІТЗ. Протягом семестру здобувач вищої освіти має можливість отримати 100 балів за роботу на практичних та лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, модульний контроль (разом 60 балів) (таблиця 1), а також виконання ІТЗ, що складається з двох частин – самого ІТЗ, що передбачає здійснення науково-дослідної чи експериментальної роботи, результати якої мають бути оформлені у короткому звіті на 8-10 сторінок (30 балів) та його захисту з презентацією (10 балів). Критерії оцінювання ІТЗ представлені у пункті 2.1. цього силабусу та таблиці 2. Загальна оцінка визначається як сума балів за усі виконанні види робіт. Здобувачі вищої освіти, які при виконанні завдань використовували штучний інтелект (далі ШІ) максимально можуть набрати 1 бал. Схема оцінювання навчальних досягнень представлена у таблиці 3.

1. Оцінювання видів робіт поточного контролю знань.

Таблиця 1.

Критерії оцінювання видів робіт поточного контролю знань здобувачів

Види робіт, що демонструють здобуті здобувачем вищої освіти результати навчання	Критерії оцінювання
Практичні заняття	Максимальний бал – 3 бали. Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні: Високий (3 бали): студент повністю розкриває тему, бере активну участь в обговоренні теоретичних питань, доповнює відповіді одногрупників, висловлює власну думку щодо тих чи тих явищ групового процесу чи динаміки або протікання конфліктів, робить висновки, використовує правильну термінологію, а також презентує результати виконання завдань для самостійної роботи. Середній (2 бали): студент частково розкриває тему, бере активну участь в обговоренні теоретичних питань, доповнює відповіді одногрупників, робить висновки, використовує правильну термінологію, однак не презентує результати виконання завдань для самостійної роботи. Достатній (1,5 бали): студент дає відповідь на одне теоретичне питання, не розкриває повністю тему практичного заняття, робить спорадичні короткі доповнення до відповідей одногрупників, вдається до помилок у вживанні термінології, завдання для самостійної роботи не виконав.

	Низький (від 0 до 1 балу): студент не відповідає на практичному занятті, не бере активної участі в обговоренні теоретичних питань, робить помилки у використанні термінології, завдання для самостійної роботи не виконав або виконав повністю за допомогою ІІІ.
Лабораторні заняття	Максимальний бал – 4 бали. Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні: Високий (4 бали): ЛР виконана згідно інструкцій, містить пояснення ходу виконання завдань з аргументованими висновками, дотримані терміни виконання. Під час аудиторного заняття здобувач демонструє обізнаність у ході виконання ЛР, впевнено та вільно презентує результати роботи, бере активну участь в обговореннях, дискусіях, ділових іграх, та вправах. Середній (3 бали): ЛР виконана згідно інструкцій, містить пояснення ходу виконання завдань, частково аргументовані висновки, дотримано терміни виконання. Під час аудиторного заняття студент демонструє часткову обізнаність у ході виконання ЛР, робить помилки, не досить вільно та впевнено презентує результати роботи. Під час групових дискусій, обговорень, ділових ігор та вправ проявляє пасивність. Достатній (2 бали): ЛР виконана згідно інструкцій, містить часткове пояснення ходу виконання роботи, висновки неаргументовані, терміни виконання завдань прострочені. Під час аудиторного заняття здобувач демонструє часткову обізнаність у ході виконання ЛР, робить помилки, не бере участі в групових обговореннях, дискусіях, ділових іграх та вправах. Низький (0-1 бал): ЛР виконана частково при цьому відсутні пояснення ходу виконання роботи та які-небудь висновки або ЛР виконана повністю за допомогою штучного інтелекту. Терміни виконання прострочені. Студент не презентує результати роботи на аудиторному занятті, участі в групових обговореннях, дискусіях, ділових іграх та вправах не брав.
Модульний контроль	Максимальна кількість балів – 10 балів 0,5 балів за кожну правильну відповідь (20 тестових завдань x 0,5 балів = 10 балів)

2. Підсумковий контроль – 0-40 балів.

До підсумкового контролю (екзамену) допускаються здобувачі, які протягом семестру набрали не менше 35 балів. Якщо здобувач протягом семестру набрав менше 35 балів, він до додаткової сесії має ліквідувати заборгованості за пропущені практичні та лабораторні заняття (при оцінюванні виконаних завдань застосовується політика крайніх термінів – максимальна оцінка 50% від зазначеної в силабусі максимальної кількості балів).

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру суму балів від 50 до 60 балів має право:

- не складати екзамен і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку;

- складати екзамен з метою підвищення свого рейтингу з навчальної дисципліни;

- виконати та захистити ІТЗ з метою підвищення свого рейтингу з навчальної дисципліни;

- здобувач, який обрав виконання та захист ІТЗ, втрачає право складати екзамен.

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру від 35 до 50 балів, зобов'язаний складати екзамен.

На екзамені здобувачі готуються та відповідають за екзаменаційним білетом, який містить чотири питання, три з яких теоретичного характеру, а четверте практичного. Кожне питання екзаменаційного білету оцінюється максимально у 10 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації (повне, безпомилкове розв'язування завдання) – 9-10 балів;

- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності (повне розв'язування завдання з незначними помилками) – 6-8 балів;

- «задовільно», неповна відповідь, не менше 50% потрібної інформації та деякі помилки (завдання виконане з певними недоліками) – 5 балів;

- «незадовільно», відповідь містить менше 50% потрібної інформації, грубі помилки, здобувач не орієнтується у загальних термінах – 1-4 бали.

- не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

Сума поточних балів переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею 3.

2.1. Оцінювання складових індивідуального творчого завдання.

2.1.1. Критерії оцінювання основної складової ІТЗ.

Зміст роботи та якість здійсненого аналізу проблематики – 10 балів:

- 10 балів – завдання виконане повністю, аналіз досліджуваної проблематики є всебічним, логічним і глибоким. Розкрито усі ключові аспекти теми із використанням відповідних теоретичних концепцій та підкріплені конкретними прикладами;

- 7-9 балів – завдання виконане, але деякі аспекти розкриті поверхнево, або аналіз не повністю відповідає поставленим завданням;

- 5-6 балів – завдання частково виконане, проте в аналізі є суттєві недоліки або відсутність покликань на теоретичні джерела;

- 0-4 балів – зміст завдання є неповним або нерелевантним, аналіз відсутній або не відповідає вимогам.

Оформлення та структура – 5 балів:

- 5 балів – звіт має чітку структуру (вступ, основна частина, висновки), дотримані вимоги щодо обсягу, матеріал викладено логічно та зрозуміло, відсутні граматичні помилки у тексті;

- 4 бали – структура звіту загалом чітка, але є незначні недоліки в логіці викладення матеріалу або оформленні тексту;

- 3 бали – структура звіту має суттєві недоліки, матеріал викладено недостатньо чітко або наявні численні граматичні помилки;

- 0-2 бали - відсутня чітка структура, вимог щодо обсягу не дотримано, текст містить значні граматичні помилки.

Інноваційність і практичність результатів роботи – 5 балів:

- 5 балів – студент демонструє креативний підхід, у роботі використано оригінальні ідеї або методи аналізу, результати можуть бути практично застосовані;

- 4 бали – завдання виконане переважно стандартними методами, але є окремі спроби інноваційного підходу;

- 3 бали – інноваційність або практичність обмежена, застосовані підходи є шаблонними;

- 0-2 бали – відсутність новаторських підходів або практичного застосування результатів.

Використання наукових джерел і покликань на них – 5 балів:

- 5 балів – використано релевантні наукові джерела, дані оформлені коректно згідно з вимогами академічного цитування;

- 4 бали – використано релевантні джерела, але оформлення покликань та бібліографічного списку має незначні недоліки;

- 3 бали – використані джерела застарілі та переважно нерелевантні, оформлення цитувань має помітні помилки;

- 0-2 бали – джерела відсутні або нерелевантні, цитування не оформлені.

Рефлексія та самостійність – 5 балів:

- 5 балів – робота демонструє високий рівень самостійності, включає глибокі роздуми, висновки є обґрунтованими;

- 4 бали – завдання виконане самостійно, але рівень рефлексії є середнім або висновки недостатньо глибокі;

- 3 бали – є сумніви щодо самостійності виконання, висновки поверхневі;

- 0-2 бали – робота виконана не самостійно, відсутня рефлексія або висновки не відповідають поставленим завданням.

Загальний підхід до оцінювання ІТЗ:

- 30 балів – завдання виконане на найвищому рівні, усі критерії/параметри дотримані;
- 24-29 балів – високий рівень виконання, але є незначні недоліки;
- 18-23 бали – середній рівень виконання, є кілька суттєвих помилок;
- 10-17 балів – завдання виконане на базовому рівні та містить значну кількість недоліків;
- 0-9 балів – завдання виконане незадовільно або відсутнє.

2.1.2. Презентація.

Таблиця 2.

Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання	0-5 балів	6-9 балів	10 балів
Відповідність матеріалу тематиці та змісту доповіді	Містить близький за тематикою доповіді матеріал але не несе важливої інформативної функції.	Загалом відповідає тематиці ІТЗ і є досить інформативним.	Точно відповідає тематиці ІТЗ, містить важливу інформацію.
Структурованість інформації	Структура подання інформації складна для розуміння.	Можливо простежити певну структуру у поданні інформації.	Має чітку та логічну структуру.
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці та діаграми у презентації відсутні.	Графіки, таблиці і діаграми представлені у роботі, проте суттєво не доповнюють змісту.	Графіки, таблиці, діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність.
Наявність покликань на використані інформаційні джерела	Немає покликань на використані джерела.	Інформаційні джерела не повністю представлені або не усі правильно оформлені.	Оформлення покликань на інформаційні джерела є правильним.
Читабельність тексту, наочність	Естетичний вигляд презентації незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення).	Естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім є доречною графіка оформлення	Розмір тексту легко сприймати, представлення інформації на слайдах є чітким.
Відповідність дизайну змісту роботи, єдність стилю в оформленні різних частин	Дизайн зовсім не відповідає тематиці ІТЗ, а інколи іде всупереч загальному змісту.	Дизайн не суперечить загальному змісту ІТЗ	Гармонійне поєднання дизайну презентації з темою та ідеєю

презентації			ІТЗ.
-------------	--	--	------

Таблиця 3.

Схема оцінювання результатів навчальних досягнень

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано
Є незараховані практичні роботи/ самостійна робота, або поточний контроль у семестрі оцінений менше 20 балів			Не допущено

Питання, винесені для самостійної роботи

№	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Група як соціально-психологічне явище: визначення змісту та суті поняття (виконання завдань для самостійної роботи до практичного заняття)	5
	Тема 2. Мала група як об'єкт соціально-психологічних досліджень (виконання завдань для самостійної роботи до практичного заняття)	5
2.	Тема 3. Групові процеси та динаміка у малих групах. (виконання завдань для самостійної роботи до практичних занять)	14
2.	Тема 4. Груповий аналіз як інструмент психотерапевтичної роботи з малими групами. (виконання завдань для самостійної роботи до практичних занять)	16
3.	Тема 5. Конфліктологія як наука. (виконання завдань для самостійної роботи до практичного заняття)	10
4.	Тема 6. Конфлікт як соціально-психологічне явище. (виконання завдань для самостійної роботи до практичного заняття)	10
5.	Тема 7. Конфліктна поведінка та динаміка конфлікту. (виконання завдань для самостійної роботи до практичного заняття)	10
6.	Тема 8. Управління конфліктами та фасилітація у конфліктній взаємодії. (виконання завдань для самостійної роботи до практичного заняття)	10
7.	Виконання ІТЗ	10
Загалом		90

Приклад індивідуально-дослідних завдань

1. **Проблематика ІТЗ:** стилі лідерства у малих групах. **Завдання:** виберіть реальних лідерів з різних малих груп (це можуть бути студентські академічні групи) та діагностуйте їхні стилі лідерства. Створіть спеціальну анкету, яка б допомогла вам визначити, а згодом порівняти їхні підходи до вирішення конфліктів у групі, досягнення цілей. Які, на вашу думку, їхні властивості стали ключовими у набутті цими людьми популярності серед своїх однолітків. Оформіть свої спостереження, результати діагностики та анкетування у звіті на 8-10 сторінок.

2. **Проблематика ІТЗ:** профілактика групових конфліктів. **Завдання:** розробіть практикум або інструментарій, спрямований на запобігання груповим конфліктам. Включіть комунікативні вправи, стратегії запобігання конфліктам і методи побудови довіри між членами групи. Результати роботи оформіть у студії на 8-10 сторінок.

Політика щодо термінів виконання та перескладання.

Завдання до практичного заняття з кожної теми регламентуються силабусом та виконуються, протягом тижня до наступного практичного заняття (за розкладом), за невчасне виконання кількість балів зменшується на 25 % за кожен повний тиждень затримки.

Пропущені практичні заняття мають бути відпрацьовані під час проведення індивідуальних консультацій викладачем (згідно затвердженого графіка) у повному обсязі (не більше одного пропущеного заняття протягом однієї консультації).

Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком повинні здавати завдання відповідно до узгодженого графіку очно, або за допомогою Microsoft Teams, Outlook, Moodle щотижня, під час проведення індивідуальних консультацій викладачем (згідно затвердженого графіка).

Усі пропущені завдання, які передують написанню модульної роботи повинні бути відпрацьовані до його проведення модуля. Пропущені завдання після проведення модульного контролю, повинні бути відпрацьовані до 15 тижня (згідно календарного плану).

Дотримання вимог академічної доброчесності

Згідно Закону України «Про освіту» академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); покликання на

джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Основні засади дотримання академічної доброчесності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса відображено за покликанням <https://drive.google.com/drive/folders/1pbDJWc1Rgz0x-rwRTLeunp-WuJ7i7Nv>; <https://www.donnu.edu.ua/uk/komisiya-z-pitan-akademichnoyi-dobrochesnosti-ta-korporativnoyi-etiki/>

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Визначення поняття групи.
2. Основні характеристики групи: композиція групи, структура групи, групові процеси.
3. Система групових очікувань.
4. Класифікація груп.
5. Основні ознаки малої групи.
6. Ключові підходи до вивчення малих груп: соціометричний напрямок вивчення малих груп.
7. Ключові підходи до вивчення малих груп: соціологічний напрямок вивчення малих груп.
8. Ключові підходи до вивчення малих груп: школа «групової динаміки».
9. Класифікація малих груп.
10. Визначення поняття «групова динаміка».
11. Концепції і моделі розвитку малої групи. Утворення малої групи.
12. Модель розвитку та динаміки групи за Брюсом Такманом.
13. Теорія розвитку групи DISC.
14. Модель розвитку групи «зчіплення» або модель GRPI Річарда Бекхарда.
15. Модель конфліктного режиму Томаса-Кілмана.
16. Феномен групового тиску. Конформізм.
17. Інформаційний і нормативний соціальний вплив.
18. Теорія соціального поштовху.
19. Вплив меншості у групі.
20. Групова згуртованість.
21. Теорія діяльнісного опосередкування міжособистісних стосунків в групі.
22. Мала група як колектив.
23. Лідерство і керівництво у малих групах.
24. Проблема прийняття групового рішення: прийняття рішення і тип задачі.
25. Проблема прийняття групового рішення: феномен руйнування процесу прийняття групового рішення.
26. Проблема прийняття групового рішення: групомислення.

27. Проблема прийняття групового рішення: феномен групової поляризації.
28. Проблема прийняття групового рішення: технології прийняття групою ефективних рішень.
29. Історичний екскурс у становлення та розвиток групового аналізу.
30. Характерні методи групового психоаналізу. Психоаналіз у групі: Семюел Річард Славсон та його теорія перебудова розподілу лібідо.
31. Характерні методи групового психоаналізу. Психоаналіз у групі: Александр Вольф та Емануель Шварц та їхня концепція впливу групи та індивіда.
32. Характерні методи групового психоаналізу. Психоаналіз у групі: Вальтер Шіндлер та теорія умовних рефлексів у груповому процесі й сімейного зразку індивіда.
33. Психоаналіз групи. Вільфрід Р. Біон: добрий дух групи, базові позиції і протоментальна система
34. Психоаналіз групи. Генрі Едріель: групове напруження і стосунки Тут і Тепер.
35. Психоаналіз групи. Дітер Ольмаєр: Інтенсивні групи.
36. Психоаналіз групи. Герман Аргеляндер: Розщеплення групи за структурною моделлю на Воно, Я і Над-Я.
37. Психоаналіз індивіда у групі, через групу і шляхом аналізу групи: Зігмунд Г. Фукс: «Сітка» та індивід.
38. Психоаналіз у групі та через групу: різноманітні психотерапевтичні форми роботи: Геттінгенська модель А. Гайгль-Еверс і Ф. Гайгля.
39. Психоаналітично-інтераційна терапія – модель I.
40. Психоаналітично-орієнтована терапія – модель II
41. Аналітична терапія – модель III
42. Психоаналіз у групі та групи із урахуванням первинного нарцисичного групового феномену: У. Д. Фінгер-Трешер: Концепція первинного нарцисизму.
43. Аналітична група як діагностичний інструмент.
44. Контр-перенесення у груповому аналізі.
45. Дієві фактори аналітичної групової терапії.
46. Про функції введення групи: Основні положення введення групи за З. Фуксом.
47. Про функції введення групи: Основні положення введення групи за У. Біоном.
48. Групова аналітична ситуація.
49. Любов у групі.
50. Груповий процес.
51. Напрями застосування групового аналізу.

52. Об'єкт, предмет, завдання та функції конфліктології як галузі наукового знання.
53. Основні категорії та загони конфліктології.
54. Методи досліджень у конфліктології.
55. Історія розвитку конфліктології як науки:
56. Погляди на конфлікт європейських мислителів XIV-XIX ст.
57. Соціологія конфлікту.
58. Психологія і психотерапія внутрішньо-особистісних і міжособистісних конфліктів.
59. Сутність конфлікту, його структура та функції.
60. Класифікація конфліктів.
61. Види та типи конфліктів: економічний конфлікт.
62. Види та типи конфліктів: політичний конфлікт.
63. Види та типи конфліктів: правовий конфлікт.
64. Види та типи конфліктів: конфлікти духовно-культурної сфери.
65. Види та типи конфліктів: релігійні конфлікти.
66. Види та типи конфліктів: міжнаціональні конфлікти.
67. Види та типи конфліктів: трудовий конфлікт.
68. Види та типи конфліктів: соціально-професійний конфлікт.
69. Види та типи конфліктів: адміністративний конфлікт.
70. Види та типи конфліктів: сімейно-побутові конфлікти.
71. Види та типи конфліктів: глобальні конфлікти цивілізації.
72. Анатомія конфлікту та його життєвий цикл.
73. Детермінанти та рушійні сили конфлікту.
74. Напруженість як передумова і наслідок конфлікту.
75. Конфлікт, стрес, кризовий стан.
76. Причини та наслідки міжособистісних і міжгрупових конфліктів.
77. Мотивація конфліктантів.
78. Стили поведінки у конфліктній ситуації.
79. Управління поведінкою в конфлікті.
80. Передконфліктна стадія розвитку конфлікту.
81. Конфліктна стадія розвитку конфлікту.
82. Післяконфліктна стадія конфлікту.
83. Основні стратегії конфліктної поведінки.
84. Тактики поведінки в конфлікті.
85. Управління конфліктною ситуацією.
86. Модель управлінського впливу.
87. Попередження конфліктів.
88. Розв'язання конфліктів: шляхи і технології.
89. Методи розв'язання конфліктів.

90. Аналіз та експертиза у конфлікті.
91. Дослідження та прогнозування ескалації конфлікту.
92. Посередництво (медіація у конфліктах): принципи та процедура.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література:

1. Галаган В.Я., Орлов В.Ф., Отич О.М. Конфліктологія: Конспект лекцій. Для підготовки магістрів усіх форм навчання. Київ: ДЕТУТ, 2008. 293 с.
2. Герасіна Л.М., Требін М.П., Воднік В.Д. Конфліктологія: навчальний посібник. Харків: Право, 2012. 128с.
3. Гірник А.М. Основи конфліктології: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 222с.
4. Дученко М.М., Шевчук О.А. Конфліктологія: Практикум: навчальний посібник для студентів спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці». Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. 88с.
5. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Видання 2-ге, виправлене та доповнене. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 688 с.
6. Нагаєв В.М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант): навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2004. 198с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2010. 649 с.
8. Основи соціально психології: підручник для закладів вищої освіти. / за редакцією члена-кореспондента НАПН України М.М. Слюсаревського. Київ: 2018.
9. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360с.
- 10.Пріц А., Викукаль Е. Груповий психоаналіз: Теорія. Техніка. Застосування. / Перекл. Галина Котовські; наук, редак.: Софія Грабовська і Галина Католик. Львів: Астролябія, 2006. 312 с.
- 11.Цюрюпа М.В. Основи конфліктології та теорії переговорів: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2004. 172с.
- 12.Gregory J. MacColl (2016) The Art of Bridging Revisited. *International Journal of Group Psychotherapy*, 66:3, 443-454, DOI: [10.1080/00207284.2015.1111099](https://doi.org/10.1080/00207284.2015.1111099)
- 13.Jacob H. Kirman (1995) Working with Anger in Groups: A Modern Analytic Approach. *International Journal of Group Psychotherapy*, 45:3, 303-329, DOI: [10.1080/00207284.1995.11491282](https://doi.org/10.1080/00207284.1995.11491282)

14. Elliot M. Zeisel (2009) Affect Education and the Development of the Interpersonal Ego in Modern Group Psychoanalysis. *International Journal of Group Psychotherapy*, 59:3, 421-432, DOI: [10.1521/ijgp.2009.59.3.421](https://doi.org/10.1521/ijgp.2009.59.3.421)

Допоміжна література:

1. Воляннюк Н. Соціальна психологія малої групи. *Соціальна психологія: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавр. 2-е видання, перероблене і доповнене*. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024. С. 336-388.
2. Горностаї П.П. Групова ідентичність як предмет психології малих груп. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, №24, 2010. С. 105-113.
3. Кузьменко Т.М. Сутнісні характеристики та класифікація соціальних груп: референтна група: види та функції. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. Випуск 18, 2023. С. 64-77.
4. Мазай Л.Ю. Проблема інвалідності у ціннісно-орієнтаційній системі психотерапевтичної роботи груп-аналітичного спрямування. *The Scientific Heritage*. Budapest, Hungary: 2019. No 33. P.3. P42-50.
5. Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Сербова, О. Л. Туриніна, О. В. Москаленко, С. О. Хілько, В. О. Чумаков. 2-е вид., перероб. і допов.; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024. 594 с
6. Чорна, Л. Г. (2023). Актуальні проблеми психології малих груп в умовах війни та повоєнного часу: VI Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю, 16 травня 2023 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(1), 1-3. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5136>
7. Moreno, J.L. Who Shall Survive?: Foundations of Sociometry, Group Psychotherapy, and Sociodrama. *Reflections*, 2005, Vol 6, Issue 2/3, p34.
8. Foulkes, S.H. (1948). Introduction to Group-Analytic Psychotherapy: Studies in the Social Integration of Individuals and Groups. Routledge, New York, 2018. 196 p.
9. Foulkes, S.H. (1975). Group Analytic Psychotherapy: Method and Principles. Routledge, New York, 2018. 190 p.
10. Foulkes, S.H. (1984). Therapeutic Group Analysis. Routledge, New York, 2018, 2019. 320 p.

Інтернет-інформаційні ресурси

1. КМЦ — Київський молодіжний центр <https://youtube.com/channel/UCJL5ljMdcZgSH1L4vxd5uIA?si=ljJr3ztfIXaJUEYI>
2. PsychotherapyNet <https://www.youtube.com/@PsychotherapyNet>

3. The Institute of Group Analysis (IGA) (England)
<https://www.groupanalysis.org/>
4. Асоціація психотерапевтів та психоаналітиків України. Секція групового аналізу <https://appu.in.ua/>
5. EGATIN (European Group Analytic Training Network)
<https://www.egatin.net/>
6. PositivePsychology.com <https://positivepsychology.com/>

Викладач

Лада МАЗАЙ

**В. о. завідувача кафедри
загальної та соціальної психології**

Наталія КОРОЛЬОВА

Гарант освітньої програми

Наталія ШЕЛЬ

**В. о. директора навчально-наукового
інституту психології**

Вікторія ОВЕРЧУК